

I. Giriş

- **Arka plan belgesinin amacı**

Türkiye Mülteci Konseyi (RCT) bünyesindeki Hizmetlere Erişime ilişkin Çalışma Grubu, eğitime erişimi, araştırma ve aktif destek açısından odaklanılması gereken ana tematik alanlardan biri olarak tanımlamıştır. Bu nedenle Çalışma Grubu, Türkiye'de yaşayan mültecilerin eğitime erişimiyle ilgili politika önerileri geliştirmek için platformun çeşitli üyelerini içeren bir politika danışma sürecini üstlenecektir. Bu bağlamda, 'Eğitime Erişim' konulu bu arka plan belgesi, daha detaylı bir politika belgesi hazırlamak için Çalışma Grubu üyelerinin tartışmaları sırasında kullanılacak bir ön belge niteliğinde hazırlanmıştır. Arka plan belgesi, bu nedenle Çalışma Grubu'na, mültecilerin eğitime erişimi konusunda politika pozisyonları ve tavsiyeler geliştirmede yardımcı olacaktır.

Bu arka plan belgesi, özellikle mülteciler ve düşük gelirli ev sahibi toplum üyeleri için eğitim eşitsizliklerinin artış gösterme eğiliminde olduğu Covid-19 kapsamında, Türkiye'deki mülteci durumunda olan, uluslararası koruma başvurusu sahibi olan ve bu statüde yer alan çocukların durumunu genel olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Genel çerçeveyi belirleyen işbu arka plan belgesine dayanarak, çalışma grubunun, politika ve uygulama arasındaki bağı, mevcut politikaların uygulanmasındaki zorlukları ve tüm çocukların eğitime evrensel erişimini sağlamaya yönelik önerileri inceleyen bir politika belgesi geliştirebileceği umut edilmektedir.

- **Seçilen konunun önemi**

Türkiye Mülteci Konseyi, hizmetlere erişimi ve yasal hakları, Türkiye'deki mülteciler için en önemli konuları olarak belirlemiştir. Türkiye Mülteci Konseyi (TMK) mültecilerin hizmetlere ve yasal haklara erişim potansiyelini analiz etmeye ve daha iyi erişim sağlamalarını kolaylaştırabilecek öneriler ve politika seçenekleri geliştirmeye odaklanan bir çalışma grubu oluşturmuştur.

Eğitim, üye kuruluşların iş tecrübesine, gözlemlerine ve konunun aciliyetine dayalı olarak bu grup için öncelikli konulardan biri olarak ortaya çıkmıştır.

TMK çalışma grubu, eğitim sağlama sorumluluğunu yerine getirmek için alınan önlemlerin sadece erkek ve kız çocuklarının, kadın ve erkeklerin haklarını kullanmalarını sağlamak açısından önemli olmadığını, aynı zamanda sosyal ve ekonomik marjinalleşme ve ayrımcılıkla mücadele önlemleri olması, kadın ve erkeklerin kendilerini yoksulluktan kurtarmalarına ve topluluklarına tam olarak katılmalarına destek olmaları açısından önemli olduğunu kabul etmektedir.

Kaliteli eğitime erişim, mültecilerin kendi kendine yetmeleri için de çok önemlidir. Okulda kazanılan bilgi ve beceriler, mülteci çocukların ve gençlerin yaşam boyu öğrenenler olmalarını, üretken ve bağımsız yaşamlar sürdürme fırsatlarını arttırmalarını sağlar. Özellikle covid-19 bağlamında mülteciler, ev sahibi topluluklar ve bunlara bağlı organizasyonlar ile yapılan araştırma ve görüşmelere göre eğitime erişim, mülteciler için sürekli olarak en önemli önceliklerden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

II- Durum Analizi

Yasal Çerçeve:

Eğitim hakkı **çeşitli uluslararası Sözleşmelerde** güvence altına alınmıştır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948), ücretsiz ve zorunlu ilköğretimin temel bir insan hakkı olduğunu ilan etmiştir. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1976), eğitim hakkının, yasal açıdan bağlayıcı bir yükümlülük olduğunu yeniden teyit etmiştir (Madde 13).

Eğitim hakkı, Çocuk Hakları Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Şartı, Engelli Hakları Sözleşmesi ve Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde de yer bulmaktadır.

Türkiye'de **ulusal mevzuat**, ailelerin, geçici ve uluslararası koruma talep eden çocukları da dahil olmak üzere tüm çocukların eğitim alma hakkını desteklemektedir. Türk kanunlarına göre, "temel eğitim" 12 yıldır ve her biri 4'er yıllık 3 seviyeye bölünmüştür. Yabancı uyruklular dahil olmak üzere tüm çocuklar, devlet okullarında verilen temel eğitim hizmetlerine erişim hakkına sahiptir. Geçici koruma kapsamındaki Suriyeli'lerin, uluslararası koruma başvuru sahiplerinin ve bu statüde yer alanların ilgili ulusal sistemlere dahil edilmesi de Türkiye'nin gençler ve çocuklar için uyumlaştırmayı ifade eden 11. Ulusal Kalkınma Planında (2019-23) ana hatlarıyla belirtilmiştir.

Eğitim, geçici koruma altındaki Suriyeli'lerin, uluslararası koruma başvuru sahiplerinin ve bu statüde yer alanların erişim hakkına sahip olduğu temel kamu hizmetlerinden biridir. Ekim 2014'te kabul edilen Geçici Koruma Yönetmeliği, kayıtlı Suriyelilerin eğitim dahil temel hizmetlere erişimini sağlamıştır (İçişleri Bakanlığı, DGMM , 2014), böylece okul çağındaki tüm Suriyeli çocuklar, Türkiye'deki devlet okullarına gitme hakkına sahip olmuştur. ¹

Milli Eğitim Bakanlığı, en başından beri **Suriyelileri milli eğitim sistemine dahil etmek** için önemli adımlar atmıştır. Eğitimdeki yaklaşım, geçici koruma ve uluslararası koruma kapsamındaki tüm çocukların, Türk öğrencilerle aynı standart ve kalitede eğitim almasını sağlamaktır. Bu hususta alınan pek çok eğitim önlemine ilave olarak başkaca önlemler şu şekildedir: Yabancı Uyrukluların Eğitim Hizmetlerine ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) genelgesi (Eylül 2014), Suriyeli çocukları okullara kaydettirmek için oturma izni şartını zaten kaldırmıştı (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2014). Buna rağmen, kayıtlı olmayan çocuklar, **okulun takdirine bağlı olarak devlet okullarına erişebiliyorlar**. Eğitim programı için şartlı nakit transferi, zor durumda olan aileleri destekleyerek ve çocuklarının okula gitmesini sağlayarak kayıt ve devam oranlarına önemli ölçüde katkıda bulunmuştur. Mülteci çocukların eğitim kalitesini artırmak için yasal engeller ele alınmakta ve öğretmenler bu hususta eğitim almaktadır.

Ayrıca MEB'in 2015-2019 stratejik planının mültecilere eğitim sağlama ve Suriyeli öğrencilere denklik sunma hedefini içerdiğini belirtmek gerekir (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2015). MEB

¹ Bundan önce, Nisan 2013'te yürürlüğe giren Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuş ve Türkiye'nin geri göndermeme taahhüdünü teyit etmiş ve Suriyeli mültecilerin eğitim haklarını geniş bir şekilde tanımlamıştır. MEB'in Eylül 2013 Genelgesi, geçici koruma altındaki tüm Suriyeli çocuklar için eğitim hakkını ilan etmiştir (**UNESCO 2018**).

ayrıca Suriyeli çocukların kamusal eğitim sistemine entegrasyonunu teşvik etmek için çeşitli programlar uygulamaktadır.²

- **Mültecilerin COVID-19'dan önce eğitime erişimi**

Covid-19 salgınının başlangıcından önce, okul çağındaki 1.08 milyon Suriyeli çocuktan 684.253'ü (veya okul çağındaki tüm Suriyeli çocukların% 63'ü) Türk Devlet okullarına kayıtlıydı.³ Kayıtlı olanların yaklaşık yüzde 99'u Devlet okullarına devam etmektedir.⁴

Türkiye'deki 5-17 yaş arası okul çağındaki Suriyeli çocukların sayısı 31 Aralık 2019 itibarıyla 1.060.000'dir.⁵ Bu sayı, ülkedeki tüm geçici koruma altındaki Suriyelilerin % 30'unu oluşturmaktadır.

Özellikle mültecilerin toplam nüfusun önemli bir bölümünü oluşturduğu illerde (% 10 ve üzeri) eğitim dahil olmak üzere mevcut hizmetlerde önemli ölçüde yüklenmeye neden olan, benzeri görülmemiş ve kitlesel mülteci gelişleri karşısında Türkiye'de büyük çaba sarf edilmiştir. Bununla birlikte, 2014-2015 öğretim yılında 230.000 mülteci çocuk okula giderken, bu rakamlar 2015-2016'da 311.000 ve 2016-2017'de 492.000 olmuştur; genel olarak okula kayıt oranı, okul öncesinde %27, ilköğretimde %89, ortaokul düzeyinde %71 ve lise düzeyinde % 33 oranında gerçekleşmiştir.⁶ Bugüne kadarki başarılarla rağmen, **geçici koruma kapsamında bulunan okul çağındaki yaklaşık 400.000 Suriyeli çocuk (toplamin % 37'si) okula gitmemektedir.** Ayrıca **kayıt oranları ilkokuldaki çocuklar için en yüksek seviyedeysen, bunlar ortaokulda olanlar için, özellikle lise düzeyinde çarpıcı biçimde azalmaktadır.** Bu durum, Türkiye'deki Suriyeli çocukların yaşları arttıkça okulu bıraktığını ve bu sorunun daha ileri eğitim seviyelerinde belirgin ve sık hale geldiğini ortaya koymaktadır. Buna ek olarak, araştırma, çocuğunu okula gönderdiğini bildiren ailelerin sayısının, kayıt rakamlarının belirttiğinden biraz daha düşük olduğunu göstermektedir; bir araştırma, okul çağındaki çocukların sadece yarısının okula gittiğini ortaya koymuştur.⁷

Erken çocukluk eğitimi (EÇE) programlarına, örgün veya örgün olmayan eğitime veya diğer mevcut eğitim fırsatlarına kaydolmamış çok sayıda çocuğun varlığı, hem Türkiye'nin hem de Suriye'nin uzun vadeli kalkınma beklentileri açısından, Türkiye'de sürdürülebilir sosyal uyum için risk oluşturması da dahil olmak üzere olumsuz sonuçlara neden olabilir. Eğitim veya öğretim programlarına kaydolmamış okul çağındaki çocukların sayısı, çalışan çocuklar, engelliler ve diğer koruma risklerini yaşayanlar dahil olmak üzere en dezavantajlı ve savunmasız olanları temsil etmektedir.⁸

² Örneğin Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Teşvik Edilmesi (PICTES) projesi, Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine dahil edilmesini desteklemek için AB finansmanı ile uygulanmaktadır. PICTES, Suriyelilerin en yoğun olduğu 23 ilde uygulanmaktadır. (PICTES 2017).

³ Suriyeli çocukların 230.000'i 2014-2015 eğitim öğretim yılında, 311.000'i 2015-2016'da, 492.000'i 2016-2017'de ve 643.058'i 2018-2019'da okula gitmiştir (Suriye Barometresi, 2019, sayfa 35, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/SB2019-ENG-04092020.pdf>).

⁴ 3 RP Stratejisinin Eğitim Sektörü Yanıtı 2021-2022.

⁵ Suriye Barometresi, 2019, sayfa 35, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/SB2019-ENG-04092020.pdf>.

⁶ Bölgesel Mülteci ve Dayanıklılık Planı-Türkiye, Ocak 2020, http://www.3rpsyriacrisis.org/wp-content/uploads/2020/02/Turkey_english.pdf.

⁷ Kamu algıları anketi (Oxfam ve diğerleri, 2019)

⁸ "Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Çocukların Eğitimi İstatistik Raporu". Ekim 2019, MEB ve UNICEF.

BACKGROUND PAPER- Access to Education of Refugees living in Turkey

19 October 2020

Devlet okullarında önemli ölçüde artan kayıtlar ve sınırlı kaynaklar, milli eğitim sistemini zorlamıştır. Okul çağındaki tüm Suriyeli çocukları barındırabilmek için Tüm Suriyeli çocukların standart bir eğitim alabilmeleri için Türkiye'nin toplam 1.454 okula (24 derslikli) ve 52.376 öğretmene ihtiyacı olacaktır.⁹ MEB, ülke çapında ilgili öğrenme ihtiyaçlarını etkin bir şekilde karşılamak için **ek sınıflara** ihtiyaç duyulduğunu bildirmektedir. MEB, okul öncesi eğitim hizmetini genişletmek ve ilk ve orta öğretim için ekstra öğrenme alanları sağlamak için 1000'den fazla sınıf konteyneri sağlamıştır. Bu konteyner sınıflarının, yeni okullar inşa edilene kadar geçici çözümler olması amaçlanmıştır. Türkiye genelinde 19 ilde toplam 215 okul inşa edilmektedir.¹⁰

Öğretmenlerin ayrıca, **mülteci çocukların ihtiyaçlarını karşılamak** için öğretim tarzlarını ve yöntemlerini uyarlamada yardıma ihtiyaçları vardır.¹¹

Sosyo-ekonomik faktörler, özellikle lise düzeyinde, okula kayıt ve devam üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaya devam etmektedir. Bir araştırmaya göre, çocukları okula gitmeyen ebeveynlerin beşte biri (% 21), çocuklarının hane gelirine katkıda bulunması gerektiği için okula gitmediğini bildirmiştir.¹² Yoksulluk seviyesinin yüksek olması, ulaşım masrafları, kız çocuklarının okula gönderilememesi ve asimilasyon endişeleri nedeniyle erkeklerin ailelerini geçindirecek iş bulmalarını sıklıkla zorunlu kılan maddi zorluklar, okulu terk nedenleri arasında yer almaktadır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından örgün eğitime devam eden tüm çocukları kapsayan Şartlı Nakit Transferi (ŞEY) programı ve sübvansiyonlu okul ulaşımının sağlanması bazı sosyo-ekonomik engellerin ele alınmasına yardımcı olur. Bu destek Suriyeli ailelere, ilkokula devam eden kız çocukları için 40 TL, erkekler için 35 TL, ortaokula devam eden kız çocukları için 60 TL ve erkekler için 50 TL olarak iki ayda bir dağıtılmaktadır. Bununla birlikte, çoğu ailenin çocuklarının çalışmasına izin vererek daha fazla para kazanmayı düşündüğü, böyle bir yardım, çocuklarını okuldan çıkarmak için her zaman güçlü bir caydırıcı değildir.

- **COVID-19'dan sonra mültecilerin eğitime erişiminin durum analizi**

COVID-19 salgını sırasında en çok etkilenen alanlardan biri eğitim olmuştur. Pandeminin başlamasıyla birlikte Milli Eğitim Bakanlığı, 23 Mart 2020 tarihine kadar Devlet okulları için Sürekli Uzaktan Eğitim (EBA) Programı olarak bilinen bir uzaktan eğitim programı başlatmıştır. Bu program dahilinde, müfredatı uygulamak için televizyonda yayınlanan dersler ve (salgından önce var olan) çevrimiçi bir platform kullanılmıştır. Haziran 2020 itibarıyla, 7.383.213 öğrenci ve 1.030.516 öğretmen, çevrimiçi EBA platformundan aktif olarak yararlanmıştır.¹³ Eylül 2020'de yeni akademik yılın başlangıcından bu yana, okullar kademeli olarak sınırlı sayıda düzeylerde açılmıştır. Ekim 2020 itibarıyla, tüm ilk ve orta dereceli okullar, bazı günler yüz yüze eğitim olmak suretiyle çevrimiçi veya uzaktan eğitim sistemi temelinde yeniden açılmıştır. 18 Kasım 2020'den bu yana, tüm okullar tüm eğitimlerini uzaktan çevrimiçi olarak yürütmektedir.

⁹ Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler, Eylül 2019, sayfa 10,

<https://www.kas.de/documents/283907/7339115/Syrian+Refugees+in+Turkey.pdf/5d3d4091-e56d-3c42-2a9c-4e7f5d98706f?version=1.0&t=1571303379232>.

¹⁰ Türkiye'de geçici koruma altındaki çocukların eğitimi: İstatistiki rapor, UNICEF, Ekim 2019, <https://www.unicef.org/turkey/media/10716/file/Educational%20statistics%20for%20children%20UTP%20.pdf>.

¹¹ Türkiye'deki Suriyeliler-Özel Raporu, Türkiye Cumhuriyeti - Kamu Denetçiliği Kurumu, 2018, sayfalar 79-81, https://www.ombudsman.gov.tr/syrians/special_report.pdf.

¹² Kamuoyu algısı anketi (Oxfam ve diğerleril 2019)

¹³ MEB EBA, İnovasyon ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'ne erişim verileri

BACKGROUND PAPER- Access to Education of Refugees living in Turkey

19 October 2020

Uzaktan eğitime ve uzaktan hizmet sunumuna geçiş, COVID-19 ile mücadelede gerekli bir yaklaşımdır, ancak aynı zamanda eşitsizlikleri arttırmış ve birçok çocuğun eğitime erişiminde ilave engeller yaratmıştır. Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitim ortamlarında yer alan sosyal uyumun doğal seyrini kesintiye uğratar ve bu uzaktan öğrenme süreci, mülteci ve ev sahibi toplulukları birbirinden uzaklaştırır. Sarf edilen çabalara rağmen kaynaklar, halihazırda örgün eğitime kayıtlı olan Suriyeli çocukların % 30-50'sinin uzaktan eğitime erişimi olmadığını ortaya koymaktadır.¹⁴ Araştırmalar, **teknolojik cihazlara ve internet bağlantısına erişim eksikliğinin**, mülteci çocukların çevrimiçi eğitime erişmesine yardımcı olmada ana öncelik olarak ortaya çıktığını göstermektedir. Diğer bir sorun, bir aile birimi içinde yeterli teknolojik cihazlara erişimin olmamasıdır. Bu sorun internet erişimi olmayan veya evde televizyonu, telefonu, tableti veya bilgisayarı olmayan öğrencilerin önemli bir bölümünü etkilese de, öğretmenlerin öğrencilere dijital olarak ulaşamamasına yol açmakta ve bu durum, ev sahibi topluluk nüfusuna kıyasla özellikle mülteci çocukları etkilemektedir.¹⁵ Okul terklerinin, örneğin çoğunlukla erkekler için çocuk işçiliği ve kızların çocuk evliliklerine maruz kalması gibi çocukları etkileyen olumsuz başa çıkma mekanizmalarının benimsenmesine yol açması muhtemeldir.

Dil engelleri, hem covid öncesi hem de covid sonrasında bir zorluk olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye'deki mülteci öğrenciler için, önceden yapılan ders kayıtlarının (EBA sistemindeki) öğretmenlerle etkileşime girmeden anlaşılması zordur. Ayrıca, eğitimle ilgili bilgiler diğer dillerde sunulmamaktadır, bu da okul açılışları ve genel olarak sistem hakkında kafa karışıklığına yol açmaktadır.¹⁶

Ebeveynler ve öğretmenler arasında iletişim eksikliği yaygındır. Okullar açıkken mülteci çocuklar ve aileleri için çevirmenler vardı. Mevcut durumda, dil bilmeyen ebeveynler çocuklarının eğitimi için boşluğu doldurmakta zorlanmaktadır.¹⁷

Pandemi sırasında özel gereksinimli öğrenciler için özel okullar ve rehabilitasyon merkezleri kapatıldı. Çevrimiçi dersler, özel ihtiyaçları olan öğrenciler için uygun değildir. Bu tür programlar ayrıca, grafikler ve şekiller için seslendirme olmadığından görme engelli öğrencileri ve altyazı veya işaret dili olmadığı için işitme engelli öğrencileri kapsamaz.

COVID-19 pandemisi, mülteci çocukların okula gitmesi konusunda önemli bir etkiye neden oldu ve ailelerini daha dezavantajlı duruma düşürerek önceden var olan eşitsizlikleri daha da kötü hale getirdi. Akranlarla sosyalleşme eksikliği ve eğitimin aksaması, sadece çocukların değil, aynı zamanda evde çocukları tolere edemediği ve yönetemediğini bildirilen ebeveynlerin de **ruh sağlığı**

¹⁴ CARE ve TRC / IFRC tarafından gerçekleştirilen değerlendirmeler, 2020; COVID-19 Pandemisinin Türkiye'de Yaşayan Mülteciler Üzerindeki Etkilerinin Sektörel Analizi, 2020, s.16, SGDD-ASAM,

dosya:///C:/Users/DrcIT1152/Downloads/asam_covid_anket_raporu_200518_2_EN%20(1)%20(1).pdf.

¹⁵ COVID-19 Pandemisinin Türkiye'de Yaşayan Mülteciler Üzerindeki Etkilerinin Sektörel Analizi, 2020, s.16, SGDD-ASAM,

dosya:///C:/Users/DrcIT1152/Downloads/asam_covid_anket_raporu_200518_2_EN%20(1)%20(1).pdf.

¹⁶ Education Reform Initiative / Eğitim Reformu Girişimi: Türkiye'de koronavirüsün eğitime etkileri - IV | Dijital uçurum uzaktan eğitimi nasıl etkiliyor? 15 Nisan 2020. <https://www.egitimreformugirisimi.org/koronavirusun-egitime-etkileri-iv-dijital-ucurum-uzaktan-egitimi-nasil-etkiliyor/>

¹⁷ Mülteci Mediyası, "EBA TV'de mülteci çocukların ana dilini bilen öğretmenler görevlendirilmeliydi," 2020, <https://mültcediymyasi.org/2020/05/25/pandemisurecinde-multecilerin-ana-dilini-bilenogretmenler-gorevlendirilmeliydi/>.

üzerinde de etkili oldu.¹⁸ Dolayısıyla çocukları okula götürmek sadece çocukların kendi eğitimi ve geleceği için değil, aynı zamanda tüm ailenin refahı için de faydalıdır.

COVID-19 salgınının sosyo-ekonomik etkisi, yüz yüze öğrenmenin durdurulması, akranlarla etkileşim eksikliği ve evdeki şiddet seviyelerinde bildirilen artış, mülteciler de dahil olmak üzere savunmasız çocuklar için öğrenme kazanımlarını şimdiden tersine çevirmiş olabilir. Ayrıca tüm düzeylerde okula kayıt, devam ve devamlılık üzerinde daha fazla olumsuz etki beklenmektedir. Uzun süreli öğrenim kesintileri ve mülteciler ile en savunmasız çocukların ve gençlerin uzaktan eğitimle uğraşırken karşılaştıkları kısıtlamalar nedeniyle ilerlemenin tersine dönme riski mevcuttur.

III- Grubun Değerlendirmesine sunulan sorular:

Yukarıda özetlenen eğitime erişim durumu göz önüne alındığında, grup politika belgesinde neye odaklanmak ve neyi geliştirmek gerekir?

Dikkate alınabilecek bazı sorular şu şekildedir:

- Eğitime erişimi arttırmak ve hızlandırmak için hangi ek politikalara ihtiyaç duyulabilir (örneğin, okulların resmi kayıt olmadan çocukları kabul etmesini zorunlu hale getirmek; MEB'e doğrudan bağlı finansmanın artırılması? Okul sonrasında dil eğitimi için bütçe artırılması?)
- Savunmasız aileleri desteklemek ve çocukların okula katılımını arttırmak için başka hangi mekanizmaları düşünebiliriz (eğitim için şartlı nakit transferinin dışında)?
- Mülteci çocukların uzaktan eğitime erişimini arttırmanın yolları nelerdir? Uzaktan eğitime erişimi destekleyen şimdiki kadarki iyi örnekler nelerdir?
- Okul sistemindeki mülteci çocukların damgalanması / zorbalığın üstesinden gelmenin yolları nelerdir?
- Kızların okullara kaydını nasıl daha da arttırabiliriz?
- Okul öncesi eğitimi arttırmaya yönelik politikalar.

Hizmetlere Erişime ilişkin Çalışma Grubu, eğitime erişim alanında faaliyet gösteren bazı önemli kuruluşlara da danışabilir, örneğin:

- Eğitim Reformu Girişimi
- AÇEV (Anne Çocuk Eğitim Vakfı)
- Türk Eğitim Vakfı
- Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı
- Türkiye Gençlik ve Eğitim Hizmetleri Vakfı (TÜRGEV)
- Türkiye Gençlik Vakfı
- Türk Eğitim Vakıfları Dayanışma Konseyi
- Maram Vakfı
- Ravdanur Vakfı
- Midad Derneği
- Beyaz Şapka Organizasyonu

¹⁸ Danimarka Mülteci Konseyi, COVID-19'un Türkiye'nin güneydoğusundaki mültecilerin ruh sağlığı ve psikolojik durumu üzerindeki etkileri, 2020.

- Suriyeli akademisyenler